

Geoinformatika MSc záróvizsga tételek

2024-től érvényes

A vizsga menete: a hallgató húz egy tételt az A tételsorból. A B tételekből először a hallgató kiválaszt öt tételt, majd azokból húz egyet.

A tételsor

1. Térbeli referenciarendszerek témakör

Mutassa be a földi helymeghatározásban alkalmazott vízszintes és magassági koordináta-rendszereket és az átszámítás lehetőségeit! Válaszában térjen ki a geodéziai dátumok fogalmára, a síkkoordináta-rendszerekhez használatos térképvetületek torzulásainak fajtáira, a vetületek csoportosítására pl. fokhálózat képe vagy torzulások szerint és a vetületválasztás szempontjaira. Ismertesse, hogy a főbb térinformatikai szoftverekben milyen módszerekkel tudja a téradatok koordináta-rendszerét beállítani.

2. Geostatistika és geomatematika témakör

Példákkal ismertesse az alapstatistikai módszerek, gyakorisági- és eloszlásvizsgálatok, illetve kereszttábla-analízis technikák alkalmazási módjait a geostatistikában. Mi a korrelációs- és távolságmátrix, illetve a szignifikancia-elemzés lényege? Ismertesse a többváltozós regresszióanalízis alkalmazási módjait. Ismertesse az összetett jelenségek vizsgálatára alkalmas főkomponens- és faktoranalízis eljárásokat, illetve a többváltozós adatcsoportosításra használt klaszterelemző módszereket. Mikor használunk gravitációs modelleket a geostatistikában?

3. Adatbányászat, térbeli adatbázisok témakör

Ismertesse az adatbányászat, és a big data fogalmát. Mutassa be példákkal illusztrálva, hogyan működik az adatbányászat a térinformatikában. Térjen ki a lehetséges bemeneti adatokra, a felhasznált eszközökre, valamint a lehetséges térinformatikai formátumokra, amelybe az adatokat átdolgozzuk. Magyarázza el az adatbáziskezelési alapfogalmakat, ismertessen egy térbeli adatbáziskezelőt és annak jellemzőit. Mit tud kezdeni egy ilyen rendszer a vektoros adatokkal? Hogyan kapcsolódik egymáshoz az adatbányászat és a térbeli adatbázisok?

4. Algoritmusok a geoinformatikában témakör

Ismertesse a gráf adatstruktúrát: alapfogalmak, ábrázolási formák és kapcsolódása a geoinformatikához. Mik a minimális költségű utak? Milyen algoritmussal találhatjuk meg azokat? Hogy működik a térbeli indexelés? Ismertesse a konvex burok algoritmusokat és a klaszterezési eljárásokat.

5. Távérzékelés témakör

Jellemezze a távérzékelési eszközökre jellemző felbontási mutatókat (térbeli, időbeli, spektrális és radiometriai) és azok működési összefüggéseit, továbbá térjen ki a passzív és aktív távérzékelés összehasonlítására.

6. Mérési, adatgyűjtési módszerek témakör

Ismertesse a terepi adatgyűjtés és a precíziós felmérések legfontosabb eszközeit, különös tekintettel a GNSS-re, a sztereofotogrammetriára, valamint a földi, légi és műholdas távérzékelésre. Válaszában emelje ki az egyes módszerek jellemző hibaforrásait, a méréshez szükséges időjárási feltételeket, a mérési pontosság korlátait és a gyakorlati alkalmazások fő területeit. Térjen ki az esetleges jogi kötelezettségekre (például drónhasználat szabályai) is.

7. Vektoros térinformatika: térbeli relációk, geometriai műveletek témakör

Mutassa be a vektoros elemzési műveletek típusait egy-egy gyakorlati példával illusztrálva. Mutassa be az asztali térinformatikai szoftverek sajátosságait. Ismertesse a vektoros térinformatika jellemző adatbázis- és fájlformátumait, beleértve a pontfelhőket és a mesh-eket.

8. WebGIS témakör

Ismertesse a szerver-kliens architektúrájú WebGIS alkalmazások felépítését, a szerver és a kliens oldal szerepét. Mik az előnyei és a korlátai a tisztán kliens oldali megoldásokat használó alkalmazásoknak? Milyen külső internetes szolgáltatásokat szoktak a WebGIS alkalmazásokban felhasználni? Mi a HTML, CSS és JavaScript szerepe, és miként kapcsolódnak a WebGIS-es megoldásokhoz?

9. Térképszerkesztés és tervezés témakör

Ismertesse egy általános térképi jelkulcs főbb részeit, jellemezze az egyensúlyi jelkulcs és a tematikus jelkulcs kialakításának szükségességét, mutassa be a főbb tömegtérképi jelkulcsok tartalmi tényezőit.

10. Digitális terepmodellek témakör

Ismertesse a digitális terepmodellek fogalmát, jellemző adatstruktúráját és adatnyerési módjait! Mi a térbeli interpoláció célja, milyen eljárások vannak, ezek milyen elv alapján működnek, mik a jellemző előnyeik és hátrányaik? Mutassa be a legfontosabb DTM adatbázisokat (adatnyerés módja, lefedettség, felbontás, tipikus hibák)! Milyen vizualizációs lehetőségek vannak DTM alapján? DTM-ből milyen levezetett térképeket készíthetünk, mi ezeknek az alapelve (pl. lejtőszög; különböző szűrők)?

B tételsor

1. Területi elemzések, területi, társadalmi adatbázisok témakör

Ismertesse a legfontosabb hazai és nemzetközi területi adatbázisok jellemzőit. Milyen adathozzáférési, adatminőségi, illetve adatharmonizációs problémák és megoldások merülhetnek fel a területi-társadalmi adatok felhasználásakor? Milyen primer, illetve innovatív módszereket ismer területi-társadalmi adatok gyűjtésére? Milyen területi részletességgel férhetők hozzá a különféle területi-társadalmi adatok? Milyen kategóriarendszereket alkalmaz a területi kutatás?

2. Geoinformatika a természetföldrajzban témakör

Ismertesse a geoinformatika néhány fontos, jellemző természetföldrajzi alkalmazását! Válaszában térjen ki a geoinformatikai adatgyűjtési eljárások, elemzési módszerek és vizualizációs eljárások szerepére a természetföldrajzi vizsgálatokban. Térjen ki külön a digitális domborzatmodellek segítségével végezhető geomorfológiai és geomorfometriai elemzésekre.

3. Geoinformatika a környezet- és természetvédelemben témakör

Ismertesse a környezet- és természetvédelem területén hozzáférhető adatbázisokat, valamint az adatelemzés és értékelés módszereit. Műholdas felvételek felhasználása a környezetvédelemben. Ismertesse a terepi adatgyűjtési módszereit (biotikai adatgyűjtés, adatgyűjtés drónokkal). Térinformatika a környezetvédelmi modellezésben és hatásvizsgálatokban.

4. Szakterületi rendszerek témakör

Milyen szakterületi rendszereket ismer, miben különbözik egy szakterületi rendszer más információs rendszerektől? Válasszon egy szakterületi rendszert, és írja le, milyen jellemző adatbázisokat, adatmodelleket, adatelemzési és vizualizációs eszközöket használnak.

5. Modern geodézia és topográfia témakör

Röviden vázolja fel a geodéziának és a topográfiának a térképkészítésben és térképi adatbázisok létrehozásában betöltött szerepét. Sorolja fel és röviden mutassa be a geodéziai mérések fajtáit, eszközeit és a korszerű geodéziai adatnyerési és topográfiai felmérési módszereket. Sorolja fel és pár szóban ismertesse a digitális topográfiai térképi adatbázisépítés technológiai lépéseit.

6. Geovizualizáció témakör

Ismertesse a geovizualizáció főbb kognitív alapfolyamatait (látás, vizuális információfeldolgozás agyi folyamata, téri tájékozódás és emlékezet, kognitív térkép), vázolja a kartográfiai és geoinformatikai használó-orientált kognitív kutatásokat céljait és módszereit (szemmozgáskövetés, agyi képalkotás, empirikus viselkedési vizsgálatok)! Mutassa be példákkal az eredmények alkalmazását a térinformatikában (grafikus interfész és interakció tervezése: horizontális és vertikális képszervezés, Gestalt-alapelvek, szemiotika, narratív struktúrák, affordanciák)!

7. Tematikus adatábrázolás témakör

Milyen adatábrázolási módszereket ismer, ezek közül melyek alkalmazhatók térinformatikai környezetben? Differenciálja a fő adattípuscsoportokat, mutassa be ezek osztályozási módjait, illetve írja le, hogy milyen folyamatok révén készíthető ezekből térképi-térinformatikai megjelenítés. Mutasson be néhány modern, geoinformatika alapú tematikus megjelenítési módszert, eszközt!

8. 3D modellezés a geoinformatikában témakör

Ismertesse az adatelőkészítés lehetséges lépéseit és infrastruktúráját egy tetszőleges, többféle adattípust és összetett térbeli adatokat felhasználó modellezés példáján keresztül! Mutassa be az elvégzendő műveleteket, beleértve a hibaszámítást is, két eltérő skálájú adatokból előállított modellfelület létrehozása és metszsvonalának keresése példáján keresztül. Jellemezze a térbeli és időbeli (2,5D, 3D, 4D) elemzéseket és ismertesse az ezekhez alkalmazott modellezési módszereket.

9. Hidrológiai modellezés témakör

Mutassa be, hogy digitális terepmodellekből milyen lépéseken keresztül nyerhetjük ki a vízhálózatot! Mit jelent a vízgyűjtő-karakterisztika, hogyan készíthető digitális terepmodell alapján? Mi a lefolyási tényező? Mi a Manning-egyenlet? Mi az egységárhullámkép? Milyen statisztikai paraméterekkel értékelhető egy hidrológiai modell pontossága?

10. Geoinformatikai programozás témakör

Ismertesse a téradataelemzés automatizálásának lehetőségeit a kötegelt feldolgozástól a grafikus modellépítésen át a szkriptek fejlesztéséig. Mutassa be a pluginek működései alapelveit egy térinformatika szoftverben. Ismertesse a pluginfejlesztés eszközeit, folyamatát, gyakorlati megvalósítását. Szkriptek a térinformatikai szoftverekben. Mutassa be a geoinformatikában gyakran alkalmazott képfeldolgozási algoritmusokat a következő témakörökben: vonalak vektorizálása, mintafelismerés, OCR.